

Titel	Studieguide for kandidatuddannelse i psykologi K06: Anvendt psykologi + metode 11 – Systemisk terapi K06: Applied psychology + methods 11 – Systemic therapy
Modul- bestyrer	Tonny Elmose Andersen
Valgfags- ansvarlig	Dagfinn M. Thøgersen
Studieadm. koordinator	Uddannelsessekretær Anne-Christina Nielsen
Dato	12.02.2018

Indhold:

1.	Om studieguiden	2
	Formålet med denne studieguide	2
	Opbygningen af denne studieguide	2
2.	Om modulet.....	2
	Modulbestyrer.....	2
	Studieadministrativ koordinator	2
	Underviserne	2
	Modulets varighed	2
	Formål	2
	Modulets genstandsområder/indhold/læringsmål.....	3
3.	Studieordningens mål for modulet	3
4.	Undervisningsaktiviteter	4
5.	Ugeplan.....	4
	1. Introduktion til modulet (uge 9).....	5
	2. Systemisk terapi i praksis (uge 11)	5
	3. Psykoedukation og consultation (uge 14)	6
	4. Multisystemisk terapi – inddragelse af nøglepersoner i ændringsarbejde (uge 15)	6
	5. Løsningsfokuseret og narrativ tilgang (uge 16).....	7
	6. Kommunikations- og samspilfærdigheder i konfliktarbejde med unge (uge 19)	8
	7. Parterapeutiske interventioner (uge 21).....	9
	8. Implementering og ændringsarbejde i systemer (uge 23).....	9
	9. Fælles afslutning på modulet (uge 24).....	10
6.	Prøven.....	10
7.	Omprøve.....	10
8.	Litteratur.....	10
9.	Evaluerings af modulet	11
	Appendiks 1 særlige oplysninger om bogkøb.....	11

1. Om studieguiden

Formålet med denne studieguide

Studieguiden er dit "orienteringskort" til din uddannelse – dvs. den beskriver, hvor du starter (hvilke forudsætninger, du forventes at have), hvilken rute du skal følge (under-visning og opgaver undervejs) og hvad målet er (hvad skal du kunne til prøven). Studieguiden hjælper dig også til at finde det rette "udstyr" (anbefaler litteratur og andre læringsressourcer). Endelig indeholder den alle de praktiske oplysninger, du har brug for.

Opbygningen af denne studieguide

Studieguiden beskriver dine aktiviteter på ugebasis.

For hver uge angives

1. Ugens forelæsninger med en kort angivelse af emnet, lokalet mm.
2. Ugens hold- og/eller gruppetimer med angivelse af om der er ekstra materiale på e-learn.
3. Litteratur til undervisning
4. Hjemmeopgaver til de enkelte aktiviteter

2. Om modulet

Modulbestyrer

Tonny Elmoose Andersen, Institut for Psykologi,
E-mail: tandersen@health.sdu.dk

Studieadministrativ koordinator

Anne-Christina Nielsen,
Telefon: 6550 2782, mobil: 3033 9676

Underviserne

I dette modul vil du blive undervist af:

Tonny Elmoose Andersen
Dagfinn Mørkrid Thøgersen
Mette Elmoose
Trine Gaardsøe
Christina Ditlevsen

Modulets varighed

Modulet begynder fredag d. 2/3-2018 og slutter 15/6-2018. Eksamen finder sted i uge 25.

Formål

Formålet med modulet "Anvendt psykologi er at introducere forskellige psykologiske interventionsmetoder samt redskaber til test- og udredning af forskellige psykologiske lidelser og problemstillinger. Modulet udbydes som et valgfag og er en overbygning på den professionelle samtale (K02).

Aktuelle valgfagsmodul i systemisk terapi vægtlægger at give de studerende kompetencer i at kunne udøve kortlægning og terapeutiske interventioner med afsæt i den systemiske terapi-tradition. Det vil blive øvet i at indtage en systemisk holdning i analyse og forståelse af kliniske problemstillinger. Det vil være introduktion og øvelser i systemisk kortlægning og case formulering med udgangspunkt i f.eks. inddragelse af flere nøglepersoner. Ændring av klientens systemiske kontekst vil blive eksemplificeret gennem øvelser i psykoedukation og multi-systemisk terapi. Derudover vil modulet tage afsæt i familierapeutiske og parterapeutiske tilgange og forbedring af relationelle samspil gennem kommunikationsøvelser, konflikthåndtering og problemløsningsfærdigheder. Narrative og løsningsfokuserede tilgange bliver også introduceret. Valgfaget afsluttes med et fokus på systemer og organisationers (arbejdsplad-sens) betydning for den terapeutiske praksis psykologer udøver. Undervisningen vil være en vekselvirkning mellem korte oplæg, analyse af videomateriale, case-arbejde, rollespil og samtaleøvelser.

Modulets genstandsområder/indhold/læringsmål

Ved afslutningen af modulet skal den studerende i forhold til praksis eksempler kunne:

- **Afgrænse, og redegøre for** udvalgte problemstillinger, som vil kunne løses gennem anvendelsen af psykologisk viden/teori og metode.
- **Analysere** udvalgte psykologfaglige problemstillinger.
- **Diskutere** hvorledes anvendt psykologiske discipliner kan bidrage til løsningen af udvalgte problemstillinger.
- **Vurdere og begrunde** valget af psykologisk metode, teori eller anvendt-psykologisk disciplin i forhold til løsningen af de konkrete problemstillinger.

3. Studieordningens mål for modulet

Der henvises til studieordningen for Kandidatuddannelsen i Psykologi for en uddybning af målbeskrivelser for dette modul.

4. Undervisningsaktiviteter

Undervisningstype:	Lektioner:
Forelæsning/workshop	Foruden fælles introduktion og afrunding, afholdes i alt syv workshops af 5 timer. Studerende følger samme workshops hele forløbet og eksamineres indenfor workshoppens emne. Undervisningen består af korte oplæg fra underviser efterfulgt af praktiske samtaleøvelser, case-baserede aktiviteter eller rollespil. Der forventes aktiv deltagelse og arbejde mellem undervisningsgangene med øvelser, anvendelse i praktik og video/case-materiale.
Øvrige undervisningsaktiviteter	Case-arbejde Videomateriale
Total:	40 undervisningstimer

5. Ugeplan

Oplysningerne omkring lokale nummer og tidspunkter, samt eventuelle ændringer i undervisningsplanen kan findes i *Mit skema*.

<https://mitsdu.sdu.dk/skema/activity/3207501/f18>

(dette fag er hold 3 i Mit Skema)

Dato	Tid	Lokaler	Emne	Underviser
2. marts	11.15-14.00	U140	Fælles introduktion	Tonny Andersen
2. marts	14.15-15.00	U151	Workshop introduktion	Dagfinn Mørkrid Thøgersen
16. marts	10.15-15.00	U92 (U82A + U82B)	Systemisk terapi i praksis	Dagfinn Mørkrid Thøgersen
6. april	10.15-15.00	U156 (U158A + U158B)	Psykoedukation	Mette Elmoose
13. april	10.15-15.00	U156 (U158E + U158F)	Multisystemisk terapi	Trine Gaardsøe
20. april	10.15-15.00	U156 (U158E + U158F)	Løsningsfokuseret og narrativ tilgang	Dagfinn Mørkrid Thøgersen
11. maj	10.15-15.00	U141 (U158C + U158D)	Kommunikation, samspil og konflikthåndtering	Dagfinn Mørkrid Thøgersen
25. maj	10.15-15.00	U156 (U158A + U158B)	Parterapi	Christina Ditlevsen
8. juni	10.15-14.00	U110	Organisationsforståelse og implementering	Dagfinn Mørkrid Thøgersen
15. juni	11.15-16.00	U140	Fælles afslutning	Tonny Andersen

1. Introduktion til modulet (uge 9)

Fredag d. 2. marts kl. 11.15-14.00 + 14.15-15.00, lokale U140

Opstart og introduktion til K06.

Ved denne forelæsning introduceres selve faget, modulets struktur og eksamensform. De overordnede temaer for de enkelte workshops præsenteres. Dernæst gives et kort oplæg om betydningen af kontekstuelle faktorer, herunder forventningseffekten og aktiv placebo i psykologiske interventioner. Dette som indledning til den eksamensforberedende logbog over egen praksis, der skal føres gennem hele modulet.

Efter den fælles introduktion møder de enkelte hold deres workshopansvarlige underviser og gruppen forberedes på næste gangs undervisning og øvelser.

Fredag d. 2. marts Kl. 14.15-15.00 – Møde for valgfag ”Systemisk terapi”, lokale U151

- Kort præsentationsrunde og overblik over praksispladser
- Introduktion til læringsformen ”reflekterende praktiker”
- Præsentation af første hjemmeopgave

Hjemmeopgave

- Registreringsøvelse. Definer en adfærd/handling som du ønsker at ændre forekomsten af (enten øge eller mindske). Registrer til næste gang de situationer handlingen forekommer, benyt skemaet – dagbog registrering.

2. Systemisk terapi i praksis (uge 11)

Fredag d. 16. marts kl. 10.15-15.00, lokale U92 (øvelseslokaler U82A og U82B)

Systemisk terapi i praksis, modeller, metoder og anvendelsesperspektiver.

- Overblik: Anvendelsesområder for systemisk terapi.
- Modeller og metoder målrettet forskellige praksis- og problemområder.
- Generelle redskaber i samtalestruktur
- Systemisk udredning, kortlægning og vurdering. Øvelser i:
 - Genogram
 - Sekvensanalyse / samspilsmønstre
 - Systemisk udspørgning

Hjemmeopgave

- Interaksjonsanalyse / sekvensregistrering gennem (selv-)observation

Anbefalet litteratur:

Dallos, R., & Draper, R. (2010). Systemic formulation. In *Introduction to family therapy* (3rd ed.). Maidenhead: Open University Press. Ss.141-158. (evt. dansk udgave - Dallos, R. & Draper, R. (2007). Systemisk formulering. I *Familieterapi – Systemisk teori og praksis*. s. 182-204. Hans Reitzels forlag) 17-22 s

Gehart, D. (2017). Clinical case conceptualization with couples and families. In J. Carlson & S. Dermer (Eds.), *The sage encyclopedia of marriage, family, and couples counseling* (Vol. 1, pp. 257-260). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications Ltd. doi: 10.4135/9781483369532.n80 13 s

Laughlin, M. (2017). Systems theory. In J. Carlson & S. Dermer (Eds.), *The sage encyclopedia of marriage, family, and couples counseling* (Vol. 4, pp. 1676-1678). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications Ltd. doi: 10.4135/9781483369532.n502 2 s

McGoldrick, M. & Gerson, R. (1985). Genograms in family assessment. New York: W. W. Norton. Kap. 1 38 s

Nielsen, J., & Hertz, S. (2014). «At arbejde systemisk i et diagnostisk felt» – revisited. *Fokus På Familien*, 42(01), 10–32. https://www-idunn-no.proxy1-bib.sdu.dk/fokus/2014/01/at_arbejde_systemisk_i_et_diagnostisk_felt_-_revisited# 22 s

Tomm, K. (1987). Interventiv interviewing: Part II. Reflexive questioning as a means to enable self-healing. *Family Process*, 26, 167-183. 16s

Watson, D. (2017). Genograms. In J. Carlson & S. Dermer (Eds.), *The sage encyclopedia of marriage, family, and couples counseling* (Vol. 2, pp. 734-737). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications Ltd. doi: 10.4135/9781483369532.n224 3 s

Episk grundværk som anbefales:

Watzlawick, P, Beavin, J. H. & Jackson, D. D. (1967). *Pragmatics of Human Communication*. New York: Norton

- Specielt kap 2, 3 og 4

3. Psykoedukation og consultation (uge 14)

v/ Mette Elmoose Andersen, adjunkt, SDU.

Fredag d. 6. april kl. 10.15-15.00, lokale U156 (øvelseslokaler U158A og U158B)

Når man arbejder med børn og unge følger der altid mindst én familie med. På dagen vil der være fokus på hvordan man kan inddrage og samarbejde med forældre i arbejdet med børn og unge. Vi vil arbejde med forskellige måder at (sam)arbejde med forældre på. Eksempelvis psykoedukation, forældretræning samt funktionen som konsulent i forhold til forældresamarbejde der kan udfordre andre fagpersoner.

Stallard, P. (2007) *Vejledning til Gode tanker - Gode følelser. Kognitiv adfærdsterapi med børn og unge*. Dansk Psykologisk Forlag. Side 89–11

Eventuelt yderligere litteratur anbefaling udmeldes senere..

Hjemmeopgave:

- Til næste gang skal enten kapitler i MST grundbog eller artiklen "Inside Multisystemic Therapy) læses, for at få mest mulig ud af undervisningen.

4. Multisystemisk terapi – inddragelse af nøglepersoner i ændringsarbejde (uge 15)

v/ Trine Gaardsøe, cand. psych., MST-konsulent

Fredag d. 13. april kl. 10.15-15.00, lokale U156 (øvelseslokaler U158E og U158F)

- Multisystemisk kortlægning og planlægning af indsatser
 - herunder arbejde med Den Analytiske proces, som redskab til tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af interventioner.
- Engagement, terapeutisk alliance og håb

- Case-baseret arbejde og tilrettelæggelse af interventioner med inddragelse af beskyttelsesfaktorer.

Hjemmeopgave:

- Kortlægge økologien i en sag fra praktikpladsen

Anbefalet litteratur

Henriksen, K, et al. (2015). *Metodiske tilgange i socialt arbejde, MST (Multisystemisk terapi)*, s. 251-264, København: Hans Reitzels Forlag.

Henggeler et al. (2009). *Multisystemic Treatment for Antisocial Behavior in Children and Adolescents*, s. 1 – 50 (kap. 1 og 2).

Relevante artikler:

Schoenwald, S. K., Brown, T., & Henggeler, S. W. (2000). Inside Multisystemic therapy: Therapist, supervisory, and program practices. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 2, 65-128.

Schoenwald, S. K., Henggeler, S. W., Brondino, M., & Rowland, M. D. (2000). Multisystemic therapy: Monitoring treatment fidelity. *Family Process*, 39, 83-103.

5. Løsningsfokuseret og narrativ tilgang (uge 16)

Fredag d. 20. april kl. 10.15-15.00, lokale U156 (øvelseslokaler U158E og U158F)

Indføring i den sprog-systemiske tradition med fokus på hvordan sproget er med til at definere problemforståelse og –oplevelsen. Der bliver eksempler på sprog-systemiske tilgange for at ændre problemforståelse/-fokus for at tilbyde ændringspotentialer for klienten.

- Problemdefinition og –udforskning
- Mål- og løsningsformulering
- Video-demonstration af tilgangen

Øvelse:

- Eksternalisering af problem
- Løsningsfokuseret tilgang

Hjemmeopgave:

- Analyse af værdier og holdninger (diskurs og sprogkultur) på praksispladsen.

Anbefalet litteratur:

Dallos, R. & Draper, R. (2007). Tredje fase. I *Familieterapi – Systemisk teori og praksis*. s. 117-141 og s. 146-152. 30 s

Haley, J. (1976). Conducting the first intervju. I Jay Haley; *Problem solving therapy*, San Francisco: Jossey-Bass. 39 s

Lundby, G. (1998). Terapeutisk endring og nyskriving av livshistorier. Fokus på Familien, 1, 3-20. 17 s

Samoilow, D. (2007). Løsningsfokuserede allianser: Løsningsfokuseret terapi i lys av forskning om hva som virker i terapeutiske relasjoner. Tidsskrift for Norsk Psykologforening, 44, 2-12. http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=30926&a=2 10 s

Anbefalet historisk grundbog om emnet:

Watzlawick, P., Weakland, J. & Fish, R. (1974). Change: Principles of problem formation and problem resolution. New York: Norton.

6. Kommunikations- og samspilsfærdigheder i konfliktarbejde med unge (uge 19)

Fredag d. 11. maj kl. 10.15-15.00, lokale U141 (øvelseslokaler U158C og U158D)

- Terapeutiske tilgange til arbejde med konflikter i familierelationer
- Introduktion til Funktionel Familierapi (FFT)
- Forældrefærdigheder i forhold til unge i alderen 10-18 år.

Øvelser:

- Øve kommunikationsfærdigheder for at bedre emotionsregulering og konflikthåndtering med den unge tilstede.
- Rollespil om «følelsesudsagn» fra den unge og «aktiv lytning» fra forældrene.

Hjemmeopgave:

- Bevidste afbrydelser
- Dagbog over misforståede handlinger med potentielt gode intentioner bag
- Forberedelse til næste gang: Gennemføre et Online Par-tjek (mere info kommer)
- Læse Couple Distress artikel til næste gang

Anbefalet litteratur:

Thøgersen, D. M. & Bjørnebekk, G. (2017). Funksjonell Familierapi (FFT). I *Den krevende foreldrerollen* (Red: Eng, H., Ertesvåg, S. K., Frønes I. & Kjølbi, J.), s. 69-89. Gyldendal, Oslo. 20 s

Robbins, M. S., Alexander, J. F., Turner, C. W. and Hollimon, A. (2016), Evolution of Functional Family Therapy as an Evidence-Based Practice for Adolescents with Disruptive Behavior Problems. *Family Process*, 55: 543–557. doi:10.1111/famp.12230 14 s

Bloch, L., & Guillory, P. T. (2011). The Attachment Frame is the Thing: Emotion-Focused Family Therapy in Adolescence. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 10(3), 229–245. <http://doi.org/10.1080/15332691.2011.588090> 26 s

Carr, A. (2016), Family Therapy for Adolescents: A Research-informed Perspective. *Aust N Z J Fam Ther*, 37: 467–479. doi:10.1002/anzf.1184 13 s

FFT-præsentation med metodens udvikler Jim F. Alexander, Ph.D.:

<https://www.youtube.com/watch?v=72YRyNIYNfw>

Anbefalet letlæst bog om udviklingsstøttende forældrepraksis:

Øiestad, G. (2011). *Selvfølelsen hos barn og unge*. Oslo: Gyldendal.

7. Parterapeutiske interventioner (uge 21)

v/ Christina Ditlevsen, Psykolog (cand. psych. aut.) og specialist i psykoterapi, Center for familieudvikling.

Fredag d. 25. maj kl. 10.15-15.00, lokale U156 (øvelseslokaler U158A og U158B)

Baggrund:

- Vanskeligheder i parforholdet - baggrundsforståelse

Par-interventioner:

- PREP kommunikationskurser
- Par-tjek
- Emotionsfokuseret parterapi
- Integrative Behavioral Couples Therapy

For hver intervention vil deltagerne få udvalgte øvelser.

Hjemmeopgave:

- Afprøve "tale-lytte"-kort

Anbefalet litteratur:

Christensen et al. (2014): Couple Distress. I. D.H. Barlow (red.): Clinical Handbook of psychological disorders: A step by step manual (5. Udg p. 703-731). New York: The Guilford Press – 30 sider

Trillingsgaard et al. (2016): Par-tjek-manualen (p. 3-32) København: Center for Familieudvikling – 30 sider

SFIs forskningsoversigt:

<https://www.sfi.dk/publikationer/parinterventioner-og-samlivsbrud-3076/>

Se evt. også: Center for Sundhedsfremmes "En familie dannes"

<http://susa.au.dk/fileadmin/Susa/Rapporter/en-familie-dannes.pdf> den er dog mere på familier end på par

8. Implementering og ændringsarbejde i systemer (uge 23)

Fredag d. 8. juni kl. 10.15-14.00, lokale U110

- Organisationer og systemers betydning psykologisk behandling
- Hvordan overføre forskningsviden til klinisk praksis?
- Implementeringsprocesser og redskaber

Øvelser:

- Gruppe-øvelse som psykolog faglig konsulent der gennemfører parathedsanalyse for ny metode med en kommunal leder og kommunens psykolog.

Hjemmeopgave:

- Lave en implementeringsanalyse af en af de tilbud/behandlinger som findes på din praktikplads.

Anbefalet litteratur:

Hultberg, M. (2015). Erfaringer med anvendelsen af Active Implementation Frameworks i Ikast-Brande kommune. I *Implementering – Fra viden til praksis på børne- og ungeområdet*. (Albers, B., Høgh, H. & Månsson, H., Red.). s. 137-155. 18 s

Lindberg, M. & Scavenius C. (2016). *Implementering af FFT i Danmark - Erfaringer med funktionel familierapi i danske kommuner og organisationer*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

(<https://www.sfi.dk/publikationer/implementering-af-fft-i-danmark-13660/>) 18 s

Masterson, C., Barker, C., Jackson, D. and Boston, P. (2016), Constructing a SHIFT adherence measure (SAM): the development of a family therapy integrity measure for the SHIFT trial. *Journal of Family Therapy*, 38: 274–290. doi:10.1111/1467-6427.12104 16 s

McLeod, B. D., Southam-Gerow, M. A., Tully, C. B., Rodríguez, A. & Smith, M. M. (2013). Making a Case for Treatment Integrity as a Psychosocial Treatment Quality Indicator for Youth Mental Health Care. *Clinical Psychology – Science and Practice*, 20, 1, 14-32. 18 s

9. Fælles afslutning på modulet (uge 24)

Fredag d. 15 juni kl. 11.15-13.00, lokale U43

Ved denne fælles afslutning tydeliggøres modulets forskellige perspektiver ved et fælles case-eksempel. Dette ved hjælp af rollespil og korte oplæg fra hvert valgfag, der præsenterer deres respektive faglige refleksioner og tilgange til casen. Casen til rollespil udleveres 14 dage inden og forberedes på de enkelte valgfag.

6. Prøven

Eksamen finder sted i uge 25.

Prøveform:

Individuel skriftlig 48-timers prøve i form af skriftlig rapport. Omfang 4-5 normalsider. Rapporten skal bygge på en samlet fremstilling af logbogsnoter over egne erfaringer og læring gennem forløbet. Rapporten er således en refleksion over egen praksis, teori og metode.

BEDØMMELSE

Prøven er intern og bedømmes som bestået/ikke-bestået.

Uddrag af karakterbekendtgørelsen kan ses her:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=29307>

7. Omprøve

Omprøver forventes afholdt i uge 34. Nærmere information følger. Eksamensform ved omprøve har samme form som ordinær eksamen.

8. Litteratur

Litteraturen er angivet under den undervisningsgang.

OBS: Vær opmærksom på reglerne om ophavsret. De findes på Blackboard under Generel Info, Psykologi SDU → Information til alle: https://e-learn.sdu.dk/bbcswebdav/pid-4317726-dt-content-rid-6104988_3/orgs/faglig_vejleder_Psykologi/Ophavsret-A4-DANSK_002.pdf

9. Evaluering af modulet

Alle moduler ved psykologuddannelsen bliver løbende evalueret. Evalueringen er anonym og ikke obligatorisk, men vi beder alle studerende om at deltage i dette arbejde. Formålet med evalueringen er at forbedre uddannelsens kvalitet og uddannelsen vil løbende blive justeret på baggrund af evalueringer blandt andet.

Appendiks 1 særlige oplysninger om bogkøb

Indkøb af lærebøger og supplerende faglig litteratur kan ske i:

Studerterboghandelen
Campusvej 55
Campustorvet (ved hovedindgangen)
5230 Odense M

Tlf.: 6550 1700

Fax: 6550 1701

E-mail: studenter@boghandel.sdu.dk

Hjemmeside: <http://www.boghandel.sdu.dk>

Åbningstider: Mandag - torsdag kl. 9.30 - 17.15
Fredag kl. 9.30 - 15.00